

İŞ GÜVENLİĞİ UZMANLIĞI

Rüstem ÖZATA - *Elektrik Mühendisi*

rustemozata@gmail.com

Tanımı:

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinde görevlendirilmek üzere, Belgelendirilen Mühendis, Mimar ve teknik elemanlara İş Güvenliği Uzmanı denir.

Teknik eleman olarak bahsedilen,

Teknik öğretmenler, fen-edebiyat fakültelerinin fizik veya kimya biyolog mezunları ile iş sağlığı ve güvenliği programı mezunları tanımlanmaktadır.

İş Güvenliği Uzmanı:

Eski 6331i yeni 4857 sayılı iş kanunu çerçevesinde,

İş Güvenliği Uzman, iş sağlığı ve güvenliği alanında görev yapmak için aşağıdaki niteliklere sahip ve şartları yerine getiren elamanlara denmektedir.

- Mimarlık ve Mühendislik eğitimi veren fakültelerden mezun olanlar,
- Üniversitelerin kimya, fizik ve biyolog bölümünden mezun olan kişiler,
- İş Sağlığı ve Güvenliği ön lisans ya da lisans bölümünden mezun olan kişiler.
- Teknik öğretmenler,
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca veya Bakanlıkça yetkilendirilmiş kurum ve kuruluşlarınca açılan eğitimi aldıktan sonra sınavlara katılarak ve Bakanlıkça verilecek UZMANLIK BELGESİNİ aldıktan sonra İş Güvenliği Uzmanı olarak görev yapabilirler.

Not: Bakanlık ve bazı kuruluşlarda çalışma hayatını denetlemekle görevli olan müfettişler ayrıcalıklı olarak sınavsız bu görevi yaparlar.

UZMANLIK BELGELERİ:

- A sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesi,
- B sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesi,
- C sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesi,

olmak üzere üç tiptir.

İlk sınavda alınan belge C sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesidir,

Kanun da iş yerleri durumlarına ve iş niteliklerine göre sınıflandırılmıştır. İş güvenliği uzmanları iş yerlerinin durumlarına göre belgeli olarak görevlerini, yetkilerini ve sorumlulukların bu duruma göre yaparlar.

İŞ YERLERİ:

- Çok tehlikeli işyeri.
- Tehlikeli işyeri.
- Az tehlikeli işyeri.

Buna göre çok tehlikeli sınıfında yer alan iş yerlerinde, A sınıfı belgeye sahip olan İş Güvenliği Uzmanları görev alabilirler.

Tehlikeli olarak sınıflandırılmış olan işyerlerinde de en az B sınıfı belgesine sahip olan İş Güvenliği Uzmanları görev alabilirler.

Az tehlikeli olan işyerlerinde de C sınıfı belgesine sahip olan İş Güvenliği Uzmanları görev alabilir.

İş güvenliği uzmanlıkları arasındaki geçişler aşağıdaki sistem çerçevesinde uygulanmaktadır:

A sınıfı İş Güvenliği Uzmanlığı belgesine sahip olabilmek için:

- B sınıfına ait İş Güvenliği Uzmanlığı belgesi ile en az 4 yıl görev yapanlar ve A sınıfı ile ilgili eğitimleri alarak sınavda başarılı olanlar.
- Mühendislik ve mimarlık fakültesi mezunları.

- İş Sağlığı ve Güvenliği ya da İş Güvenliği programında doktora yapmış olan teknik elemanlar.
- İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü'nde ya da bağlı kuruluşlarda 10 yıl görev yapmış olan mühendislik ve mimarlık fakültesi mezunları, teknik elemanlar.
- İş Sağlığı ve Güvenliği alanında en az 10 yıl müfettiş yardımcılığı yapmış olan mühendislik ve mimarlık fakültesi mezunları.
- İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü'ne bağlı birimlerde uzman yardımcılığı yapmış olan mimarlık ve mühendislik fakültesi mezunları A sınıfına ait İş Güvenliği belgesi alabilirler.

B sınıfı İş Güvenliği Uzmanlığı belgesine sahip olabilmek için:

- C sınıfına ait İş Güvenliği Uzmanlığı belgesi ile en az 3 yıl görev yapanlar ve B sınıfı ile ilgili eğitimleri ve sınavı başarılı olurlar.
- İş Sağlığı ve Güvenliği programında yüksek lisans eğitimi almış olan mühendislik ve mimarlık mezunları.
- İş Sağlığı ve Güvenliği alanında teftiş yapmakta olan mühendisler, mimarlar dışında bakanlıklarda en az 10 yıl müfettiş yardımcılığı yapmış olan kişilerden B sınıfı ile ilgili eğitimleri başarı ile tamamlayan kişiler B sınıfı İş Güvenliği Uzmanlığı belgesi alabilirler.

C sınıfı İş Güvenliği Uzmanlığı belgesine sahip olabilmek için:

- C sınıfı ile ilgili yapılan eğitimlerde ve sınavlarda başarılı olan mühendislik ve mimarlık fakültesi mezunu olanlar,
- İş Sağlığı ve Güvenliği alanında teftiş yapmakta olan mühendis, mimar ve teknik elemanlar hariç, Bakanlıklarda en az 10 sene müfettiş yardımcılığı yapmış olanlar,
- C sınıfı İş Güvenliği belgesi alabilirler.

İŞ GÜVENLİĞİ UZMANLARININ GÖREVLERİ:

İş güvenliği uzmanları, aşağıda belirtilen görevleri yerine getirmekle yükümlüdür:

a) Rehberlik yapmak,

1. İşyerinde yapılan çalışmalar ve yapılacak değişikliklerle ilgili olarak tasarım, makine ve diğer teçhizatın durumu, bakımı, seçimi ve kullanılan maddeler de dâhil olmak üzere işin planlanması, organizasyonu ve uygulanması, kişisel koruyucu

donanımların seçimi, temini, kullanımı, bakımı, muhafazası ve test edilmesi konularının, iş sağlığı ve güvenliği sürdürülmesini sağlamak için işverene önerilerde mevzuatına ve genel iş güvenliği kurallarına uygun olarak bulunmak.

2. İş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili alınması gereken tedbirleri işverene yazılı olarak bildirmek.
3. İşyerinde meydana gelen iş kazası ve meslek hastalıklarının nedenlerinin araştırılması ve tekrarlanmaması için alınacak önlemler konusunda çalışmalar yaparak işverene önerilerde bulunmak.
4. İşyerinde meydana gelen ancak ölüm ya da yaralanmaya neden olmayan, ancak çalışana, ekipmana veya işyerine zarar verme potansiyeli olan olayların nedenlerinin araştırılması konusunda çalışma yapmak ve işverene önerilerde bulunmak.

b) İş yerinin Risk değerlendirmesini yapmak,

1. İş sağlığı ve güvenliği yönünden risk değerlendirmesi yapılmasıyla ilgili çalışmalara ve uygulanmasına katılmak, risk değerlendirmesi sonucunda alınması gereken sağlık ve güvenlik önlemleri konusunda işverene önerilerde bulunmak ve takibini yapmak.

c) Çalışma ortamı gözetimini yapmak

1. Çalışma ortamının gözetiminin yapılması, işyerinde iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı gereği yapılması gereken periyodik bakım, kontrol ve ölçümleri planlamak ve uygulamalarını kontrol etmek.
2. İşyerinde kaza, yangın veya patlamaların önlenmesi için yapılan çalışmalara katılmak, bu konuda işverene önerilerde bulunmak, uygulamaları takip etmek; doğal afet, kaza, yangın veya patlama gibi durumlar için acil durum planlarının hazırlanması çalışmalarına katılmak, bu konuyla ilgili periyodik eğitimlerin ve tatbikatların yapılmasını ve acil durum planı doğrultusunda hareket edilmesini izlemek ve kontrol etmek.

ç) Eğitim, bilgilendirme ve kayıt işleri ile ilgili çalışmaları yapmak,

1. Çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin ilgili mevzuata uygun olarak planlanması konusunda çalışma yaparak işverenin onayına sunmak ve uygulamalarını yapmak veya kontrol etmek.
2. Çalışma ortamıyla ilgili iş sağlığı ve güvenliği çalışmaları ve çalışma ortamı gözetim sonuçlarının kaydedildiği yıllık değerlendirme raporunu işyeri hekimi ile işbirliği halinde EK-2'deki örneğine uygun olarak hazırlamak.
3. Çalışanlara yönelik bilgilendirme faaliyetlerini dü-

zenleyerek işverenin onayına sunmak ve uygulamasını kontrol etmek.

4. Gerekli yerlerde kullanılmak amacıyla iş sağlığı ve güvenliği talimatları ile çalışma izin prosedürlerini hazırlayarak işverenin onayına sunmak ve uygulamasını kontrol etmek.
5. Bakanlıkça belirlenecek iş sağlığı ve güvenliğini ilgilendiren konularla ilgili bilgileri, İSG KATİP'e bildirmek.

d) İlgili birimlerle işbirliği yapmak,

1. İşyeri hekimiyle birlikte iş kazaları ve meslek hastalıklarıyla ilgili değerlendirme yapmak, tehlikeli olayın tekrarlanmaması için inceleme ve araştırma yaparak gerekli önleyici faaliyet planlarını hazırlamak ve uygulamaların takibini yapmak.
2. Bir sonraki yılda gerçekleştirilecek iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili faaliyetlerin yer aldığı yıllık çalışma planını işyeri hekimiyle birlikte hazırlamak.
3. Bulunması halinde üyesi olduğu iş sağlığı ve güvenliği kuruluyla işbirliği içinde çalışmak,
4. Çalışan temsilcisi ve destek elemanlarının çalışmalarına destek sağlamak ve bu kişilerle işbirliği yapmak.

İş Güvenliği Uzmanlarının Yetkileri:

İş güvenliği uzmanının yetkileri aşağıda belirtilmiştir:

- a. İşyerinde belirlediği hayati tehlikenin ciddi ve önlenemez olması ve bu hususun acil müdahale gerektirmesi halinde işin durdurulması için işverene başvurmak.
- b. Görevi gereği işyerinin bütün bölümlerinde iş sağlığı ve güvenliği konusunda inceleme ve araştırma yapmak, gerekli bilgi ve belgelere ulaşmak ve çalışanlarla görüşmek.
- c. Görevinin gerektirdiği konularda işverenin bilgisi dâhilinde ilgili kurum ve kuruluşlarla işyerinin iç düzenlemelerine uygun olarak işbirliği yapmak.
- d. Tam süreli iş sözleşmesi ile görevlendirilen iş güvenliği uzmanları, çalıştıkları işyeri ile ilgili mesleki gelişmelerini sağlamaya yönelik eğitim, seminer ve panel gibi organizasyonlara katılma hakkına sahiptir. Bu gibi organizasyonlarda geçen sürelerden bir yıl içerisinde toplam beş iş günü kadar çalışma süresinden sayılır ve bu süreler sebebiyle iş güvenliği uzmanının ücretinden herhangi bir kesinti yapılamaz.

İş güvenliği uzmanlarının yükümlülükleri:

1. İş güvenliği uzmanları, bu Yönetmelikte belirtilen

görevlerini yaparken, işin normal akışını mümkün olduğu kadar aksatmamak ve verimli bir çalışma ortamının sağlanmasına katkıda bulunmak, işverenin ve işyerinin meslek sırları, ekonomik ve ticari durumları ile ilgili bilgileri gizli tutmakla yükümlüdürler.

2. İş güvenliği uzmanları, iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin yürütülmesindeki ihmallerinden dolayı, hizmet sundukları işverene karşı sorumludur.
3. İş güvenliği uzmanı işverene yazılı olarak bildirilen iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili alınması gereken tedbirlerden acil durdurma gerektiren haller ile yangın, patlama, göçme, kimyasal sızıntı gibi hayati tehlike arz edenleri, belirlenecek makul bir süre içinde işveren tarafından yerine getirilmemesi hâlinde, işyerinin bağlı bulunduğu çalışma ve iş kurumu il müdürlüğüne yazılı olarak bildirmekle yükümlüdürler.
4. İş güvenliği uzmanı, görevlendirildiği işyerinde yapılan çalışmalara ilişkin tespit ve tavsiyeleri ile 9 uncu maddede belirtilen hususlara ait faaliyetlerini, işyeri hekimi ile birlikte yapılan çalışmalarını ve gerekli gördüğü diğer hususları onaylı deftere yazar.

İş güvenliği uzmanlarının çalışma süreleri:

İş güvenliği uzmanları, bu Yönetmelikte belirtilen görevlerini yerine getirmek için aşağıda belirtilen sürelerde görev yaparlar:

- a) Az tehlikeli sınıfta yer alanlarda, çalışan kişi başına ayda en az 10 dakika.
- b) Tehlikeli sınıfta yer alanlarda, çalışan kişi başına ayda en az 20 dakika.
- c) Çok tehlikeli sınıfta yer alanlarda, çalışan kişi başına ayda en az 40 dakika.

(2) Az tehlikeli sınıfta yer alan -1000 ve daha fazla çalışanı olan işyerlerinde her 1000 çalışan için tam gün çalışacak en az bir iş güvenliği uzmanı görevlendirilir. Çalışan sayısının 1000 sayısının tam katlarından fazla olması durumunda geriye kalan çalışan sayısı göz önünde bulundurularak birinci fıkrada belirtilen kriterlere uygun yeteri kadar iş güvenliği uzmanı ek olarak görevlendirilir.

(3) Tehlikeli sınıfta yer alan 500 ve daha fazla çalışanı olan işyerlerinde her 500 çalışan için tam gün çalışacak en az bir iş güvenliği uzmanı görevlendirilir. Çalışan sayısının 500 sayısının tam katlarından fazla olması durumunda geriye kalan çalışan sayısı göz önünde bulundurularak birinci fıkrada belirtilen kriterlere uygun yeteri kadar iş güvenliği uzmanı ek olarak görevlendirilir.

(4) Çok tehlikeli sınıfta yer alan 250 ve daha fazla çalışanı olan işyerlerinde her 250 çalışan için tam gün çalışacak en az bir iş güvenliği uzmanı görevlendirilir. Çalışan sayısının 250 sayısının tam katlarından fazla olması durumunda geriye kalan çalışan sayısı göz önünde bulundurularak birinci fıkrada belirtilen kriterlere uygun yeteri kadar iş güvenliği uzmanı ek olarak görevlendirilir.

(5) İş güvenliği uzmanları sözleşmede belirtilen süre kadar işyerinde hizmet sunar. Birden fazla işyeri ile kısmi süreli iş sözleşmesi yapıldığı takdirde bu işyerleri arasında yolda geçen süreler haftalık kanuni çalışma süresinden sayılmaz.

(6) İş güvenliği uzmanları tam gün çalıştığı işyeri dışında fazla çalışma yapamaz.

İŞ GÜVENLİĞİ UZMANLIĞI İLE İLGİLİ GÖRÜŞ VE DÜŞÜNCELERİM:

İŞ GÜVENLİĞİ UZMANLARI:

- 6331 sayılı kanunda belirlenen çerçeve de iş verence yapılan veya yapmadığı çalışmaların takipçisi ve sorumlusu olmamalıdır.

-İşçi sağlığı ve iş güvenliği hizmetleri bir kamu hizmeti olarak değerlendirilip bu şekilde ele alınmalıdır.

-İşçi sağlığı ve iş güvenliği hizmetlerinin ticaretlendirilmesi yaşanan sorunların temel kaynağıdır.

-Bir işyerinde işçi sağlığı ve iş güvenliğinin sağlanmasında işyeri hekimi, iş yeri uzmanı, sağlık personeli, iş hijyenisti, psikolog vb. işbirliğini sağlayacak koordineli olarak çalışacak bir birim oluşturulmalıdır.

- Uzman çalıştırmaya hiç bir işyeri ayırımı yapılmaksızın küçük büyük kamu işyerleri de dahil iş güvenliği uzmanı çalıştırılma yükümlülüğü getirilmelidir.
- İş güvenliği uzmanlığı uygulamasına ayırım yapılmaksızın tüm iş yerlerinde hemen geçilmelidir.
- Az tehlikeli sınıfta yer alan ve 50'nin altında çalışanı olan işyeri işveren veya işveren vekillerinin meslek dışında olmasına rağmen alacağı eğitim sonunda kendi işyerlerinde İşçi Sağlığı İş Güvenliği hizmetlerini yerine getirmesi uygulamasına son verilmelidir.
- İş güvenliği uzmanlığı eğitim programları bu işte bilfiil çalışan uzmanların görüş ve önerileri doğrultusunda süre ve içerik olarak yeniden düzenlenmelidir.
- İş güvenliği uzmanlarının işçi sağlığı ve iş güvenliğine ilişkin yenileme bilgileri en geç yılda bir yenilenmeli ve Yenileme eğitimleri TMMOB'ye bağlı Odalarca yapılmalıdır.

- Uzmanların TSE Standartlarından yararlanabilmeleri için standartlara ücretsiz erişim olanağı sağlanmalıdır.
- İş güvenliği uzmanlarının aylık çalışma süresi hiçbir şekilde 180 saati geçmemelidir.
- OSGB'lerde çalışan iş güvenliği uzmanlarının hizmet vereceği işyeri sayısına sınırlama getirilmelidir.
- 5 iş günü izin uygulaması Kamu ve Ortak Sağlık ve Güvenliği Birimlerinde çalışan uzmanlar için de zorunlu hale getirilmelidir.
- TMMOB ve ilgili Bakanlıkça alana yönelik ortaklaşa bir ücret tarifesi hazırlanmalıdır.
- Ücret tarifesinin uygulaması, SGK yetkilileri ve TMMOB'ye bağlı meslek odalarının denetimine açık olmalıdır.
- İş güvenliği uzmanlarının Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimi ya da işyerleri ile yapacakları iş sözleşmelerinde, uzmanların hak ve çıkarlarını korumak üzere TMMOB ve Bakanlıkça tip sözleşme hazırlanmalıdır.
- Uzmanların sicilleri TMMOB'ye bağlı ilgili Odalarca tutulmalıdır.
- Uzmanlar işyerlerine ilişkin eksiklikleri, çalışmalarını elektronik ortamda bildirmeli, bildirilen eksiklikler anında Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı TMMOB'ye bağlı ilgili Odalar tarafından da görülebilmelidir.
- İş güvenliği uzmanlarının "mesleki sorumluluk sigortası" zorunlu hale getirilmeli, bir fon oluşturulmalı primler fondan karşılanmalıdır.
- İlk okuldan başlayarak her kademede okullarda işçi sağlığı ve güvenliği dersleri zorunlu ders haline getirilmelidir.
- İşçi sağlığı ve iş güvenliği alanına idari mali ve denetimi bağımsız hale getirmek amacıyla yeni bir birim oluşturulmalıdır adına ne denirse densin birim Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın yanında, Sağlık Bakanlığı, Üniversiteler, Sendikalar, TTB ve TMMOB'ye TS den oluşmalıdır.
- Bakanlıkça İLO Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği veri tabanı oluşturulmalıdır.

Görüş ve düşüncelerimin takipçisi olmak üzere

Maskesiz mesafesiz günler umudu ile

Sağlıkla ve mutlu kalın.